

Keskustelualoite KA 16/2017 vp

Johanna Karimäki vihr ym.

Keskustelualoite vammaisten oikeuksien toteutumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Joulukuun 3. päivänä vietettiin YK:n Kansainvälistä vammaisten päivää, joka muistuttaa vammaisten ihmisarvosta ja siitä, että vammaisille henkilöille tulisi taata samat oikeudet kuin kaikille ihmisille. Valtioilla on oikeudellinen ja moraalinen velvollisuus huolehtia, että ihmisoikeudet toteutuvat kaikkien väestöryhmien kohdalla. Suomi on ratifioinut 10.6.2016 YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen, jonka tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista.

Sopimus velvoittaa myös huomioimaan vammaisten henkilöiden erityistarpeet ja takaamaan vammaisille samat yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuudet kuin kaikille muillekin. Lisäksi sopimus korostaa yleisen asennemuutoksen tärkeyttä, stereotyyppien ja ennakkoluulojen poistamisen merkitystä ja yleistä tietoisuuden lisäämistä vammaisten aseman edistämiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi.

YK:n vammaissopimuksen mukaan vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Suomessa vammaispalveluiden ulkopuolelle jäävät kuitenkin esimerkiksi kognitiivisista toimintarajoitteista kärsivät muistisairaat, joita ei mielletä vammaisiksi.

Vammaiset ovat maailman suurin ja syrjityin ihmisryhmä. Arviolta 15 % maailman ihmisistä on tavalla tai toisella vammaisia. Vammaisten ihmisten yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet ja palveluiden saaminen eivät ole vielä täysin toteutuneet yhteiskunnassamme. Hyvin usein heihin kohdistuu ennakkoluuloja, syrjintää, poissulkemista ja jopa väkivaltaa. Vammaisilta saataan evätä oikeus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen ainoastaan heidän vammansa perusteella. Vammaiset ihmiset ovatkin keskimääräistä huonommin koulutettuja, työhön osallistuminen on vähäistä ja toimeentulo on niukkaa.

Eduskunnan oikeusasiamies on havainnut toistuvasti vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisessa ongelmia, jotka ilmenevät perusoikeuksien rajoittamisena kehitysvammaisten erityishuollossa, puutteina palvelusuunnitelmien ja erityishuolto-ohjelmien laatimisessa, rajoituksina lakisääteisten palvelujen saamisessa, viivästyksinä ja menettelyvirheinä päätöksenteossa ja asian käsittelyssä sekä puutteina toimitilojen esteettömyydessä ja asioinnin saavutettavuudessa.

Keskustelualoite KA 16/2017 vp

Yksi keskeisimpiä edellytyksiä vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiselle, yhdenvertaisuuden takaamiselle ja yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien turvaamiselle on esteettömyys. Esteettömyydellä tarkoitetaan sekä rakenteellisten esteiden poissaoloa että syrjimätöntä ilmapiiriä. Esteettömyys ja syrjimättömyys vaativat aktiivisia toimia koko yhteiskunnalta, vammaisten osallistamista ja aitoa vuoropuhelua eri toimijoiden kesken.

Vammaisten oikeuksien toteutumisen ja yhdenvertaisen osallistumisen kannalta palveluiden saatavuus ja laatu nousevat tärkeään asemaan. Aikaisemmin tänä vuonna esimerkiksi Kelan kilpailutus kuulovammaisten, kuulonäkövammaisten ja puhevammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluista aiheutti syvän huolen tulkkaukspalveluita käyttävissä asiakkaissa. Vammaispalveluissa ei ole kyse ylimääräisestä lisäpalvelusta, vaan lailla turvatusta oikeudesta yhdenvertaiseen osallistumiseen yhteiskunnassa. Erityisesti vireillä olevan vammaislainsäädännön uudistuksen yhteydessä meidän tulee tarkastella lainsäätäjän näkökulmasta mahdollisuuksia lisätä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja itsenäisyyttä sekä parantaa heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun vammaisten oikeuksien toteutumisesta.

Keskustelualoite KA 16/2017 vp

Helsingissä 20.12.2017

Johanna Karimäki vihr
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Timo Harakka sd
Hanna Halmeenpää vihr
Jani Toivola vihr
Kristiina Salonen sd
Jari Myllykoski vas
Ritva Elomaa ps
Päivi Räsänen kd
Pertti Salolainen kok
Mari-Leena Talvitie kok
Teuvo Hakkarainen ps
Matti Torvinen sin
Petri Honkonen kesk
Markku Pakkanen kesk
Ville Tavio ps
Jyrki Kasvi vihr
Krista Mikkonen vihr
Antero Vartia vihr
Ville Niinistö vihr
Heli Järvinen vihr
Ozan Yanar vihr
Olli-Poika Parviainen vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Arto Pirttilahti kesk
Satu Hassi vihr
Mika Niikko ps
Arja Juvonen ps
Leena Meri ps
Hannakaisa Heikkinen kesk
Lea Mäkipää sin
Rami Lehto ps
Jari Ronkainen ps
Reijo Hongisto sin
Suna Kymäläinen sd
Niilo Keränen kesk
Aila Paloniemi kesk
Esko Kiviranta kesk
Riitta Myller sd
Lauri Ihalainen sd
Satu Taavitsainen sd
Toimi Kankaanniemi ps
Sinuhe Wallinheimo kok
Jaana Laitinen-Pesola kok

Keskustelualoite KA 16/2017 vp

Jani Mäkelä ps
Sami Savio ps
Sari Essayah kd
Ville Vähämäki ps
Jukka Kopra kok
Matti Semi vas
Hanna Sarkkinen vas
Tiina Elovaara sin
Katri Kulmuni kesk
Veera Ruoho kok
Mirja Vehkaperä kesk
Jaana Pelkonen kok
Ville Skinnari sd
Erkki Tuomioja sd
Thomas Blomqvist r
Pauli Kiuru kok
Mikaela Nylander r
Anna-Maja Henriksson r
Stefan Wallin r
Peter Östman kd
Sirpa Paatero sd
Joona Räsänen sd
Tytti Tuppurainen sd
Maria Tolppanen sd
Susanna Huovinen sd
Eero Heinäluoma sd
Sanna Marin sd
Ilkka Kantola sd
Anneli Kiljunen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Jukka Gustafsson sd
Tuula Haatainen sd
Ilmari Nurminen sd
Krista Kiuru sd
Tarja Filatov sd
Antti Rinne sd
Ulla Parviainen kesk
Antero Laukkanen kd
Olli Immonen ps
Kari Kulmala sin
Johanna Ojala-Niemelä sd
Katja Taimela sd
Pilvi Torsti sd
Li Andersson vas
Mika Kari sd

Keskustelualoite KA 16/2017 vp

Pia Viitanen sd
Harry Wallin sd
Silvia Modig vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Veronica Rehn-Kivi r
Timo Kalli kesk
Markku Eestilä kok
Jutta Urpilainen sd
Maria Guzenina sd
Pekka Puska kesk
Sari Tanus kd
Hannu Hoskonen kesk
Tapani Tölli kesk
Anne-Mari Virolainen kok
Vesa-Matti Saarakkala sin
Sanna Lauslahti kok
Tuomo Puumala kesk
Ari Torniainen kesk
Mikko Kärnä kesk
Kauko Juhantalo kesk
Juha Pylväs kesk
Pertti Hakanen kesk
Eerikki Viljanen kesk
Hanna Kosonen kesk
Anders Adlercreutz r
Timo Heinonen kok
Juhana Vartiainen kok
Kari Tolvanen kok
Katja Hänninen vas
Markus Lohi kesk
Emma Kari vihr
Pekka Haavisto vihr
Harry Harkimo kok
Touko Aalto vihr